

Ερευνητική Εργασία

Θέμα: «Ελαιόλαδο... το χρυσάφι στο πιάτο μας»

Υποθέμα: Είδη και Ποικιλίες Ελιάς - Ελαιοπαραγωγικές περιοχές

Μέλη Ομάδας:

Κώστας Αθανασίου

Θάνος Βασιλόπουλος

Στέφανος Βασιλόπουλος

Νίκος Γεωργιάδης

Επιβλέπουσες καθηγήτριες:

Ελένη Λαγουτάρη

Άρτεμις Σούσου

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ *Oleaceae*

- Θαμνώδη και δενδρώδη φυτά
- Εκπρόσωπος στη Μεσόγειο το είδος *Olea europaea*
- Δέντρο μακρόβιο, αείφυλλο
- Φύλλα απλά, δερματώδη και αργυρόχροα στη κάτω επιφάνεια
- Καρπός με μεγάλη ποσότητα ελαίου

Υποείδη *Olea europaea*

- *O. europaea subsp. sylvestris*
 - Αγριελιά
 - Κότινος
- *O. europaea subsp. europaea*
 - Λιόδενδρο
 - Τοπικές ονομασίες σε όλη την Ελλάδα

ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ ΕΛΙΑΣ

- 10 χαρακτηριστικά
 - Μέγεθος δέντρου, τρόπος βλάστησης, προσαρμοστικότητα, ανθεκτικότητα, φύλλα, άνθη, καρπόδεση, παραγωγικά χαρακτηριστικά, ευπάθεια σε ασθένειες, μέγεθος του καρπού
 - Μικρόκαρπο – Μεσόκαρπο - Αδρόκαρπο
- Καρπός κατάλληλος:
 - Για παραγωγή ελαιόλαδου
 - Επιτραπέζιος
 - Μεικτός

Ελληνικές Ποικιλίες

Είδος	Κοινή & Τοπικές Ονομασίες	Περιοχή	% λάδι	Άλλα
<i>Olea europaea var. ovalis</i>	Αγουρομανικολιά, Αγουρομανάκι, Αγουρομάνακο	Αργολίδα, Κορινθία, Σπέτσες, Ερμιονίδα	25	Παραγωγή λαδιού
<i>Olea europaea var. media subrotunda</i>	Αδραμυτινή, Αϊβαλιώτικη, Κασδαγλίτισσα, Μυτιληνιά, Φραγκολιά	Μυτιλήνη, Χίος, Έυβοια, Άνδρος	25	Λάδι λεπτόρρευστο, με εξαιρετικό άρωμα
<i>Olea europaea var. mastoides (ή και var. microcarpa)</i>	Κορωνέικη, Ψιλολιά, Λαδολία, Λανολιά, Κρητικια, Κορώνη, Βάτσικη	Πελοπόννησος, Κρήτη, Ιόνιο, Δ. Στερεά	22	Παραγωγή λαδιού
<i>Olea europaea var. craneomorpha</i>	Λιανολιά Κέρκυρας, Στριφτολιά, Νερολιά, Κορφολιά	Δ. Ελλάδα	20	Παραγωγή λαδιού
<i>Olea europaea var. argentata</i>	Μεγαρείτικη, Περαχωρίτικη, Βοβωδίκη, Χοντρολιά	Αττική, Βοιωτία	29	Παραγωγή λαδιού
<i>Olea europaea var. microcarpa subrotunda</i>	Μυρτολιά, Μερτολιά, Μουρτολιά	Λακωνία	25	Παραγωγή λαδιού
<i>Olea europaea var. Mamilaris</i>	Τσουνάτη, Ματσολιά	Ρέθυμνο, Χανιά, Λακωνία, Μεσσηνία	25	Παραγωγή λαδιού
<i>Olea europaea var. oblonga</i>	Καρολιά, Στραβολιά	Κέρκυρα, Ζάκυνθο, Μυτιλήνη	17	Παραγωγή μαύρης και πράσινης ελιάς
<i>Olea europaea var. caticarpa</i>	Καλαμών, Καλαματιανή, Αετονύχι	Μεσσηνία, Λακωνία κ.α	19	Κορυφαία για παραγωγή μαύρης ελιάς και για κονσερβοποίηση
<i>Olea europaea var. rotunda</i>	Κονσερβολιά	Σχεδόν σε όλη την Ελλάδα	15	Εξαιρετικής ποιότητας για παραγωγή και κονσερβοποίηση
<i>Olea europaea var. media oblonga</i>	Θρουμπολιά, Θρούμπα, Ασκούδα, Θασίτικη κ.α	Νησιά, Αττική	28	Καλής ποιότητας λάδι, εξαιρετικής ποιότητας ελιά
<i>Olea europaea var. minor rotunda</i>	Κοθρέικη, Μανάκι, Κορινθιακή	Σε όλη την Ελλάδα	25	Καλής ποιότητας λάδι. Εξαιρετικής ποιότητας μαύρη ελιά

ΚΥΡΙΕΣ ΕΛΑΙΟΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

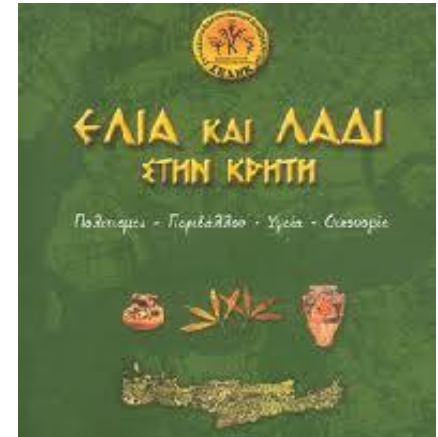
Παραγωγή Ελαιολάδου (Μέσος όρος 2007- 2009)		
Περιοχή/Γεωγραφικό Διαμέρισμα	Τόνοι	Ποσοστιαία Συμμετοχή
Στερεά και Εύβοια	28.669	9,7%
Ευβοίας	6.492	2,2%
Φθιώτιδας	14.546	4,9%
Πελοπόννησος	104.626	35,4%
Αργολίδας	6.941	2,3%
Αχαΐας	9.823	3,3%
Ηλείας	12.862	4,3%
Κορονθίας	6.768	2,3%
Λακωνίας	23.119	7,8%
Μεσσηνίας	42.294	14,3%
Ιόνιοι Νήσοι	8.865	3,0%
Ήπειρος	7.032	2,4%

Θεσσαλία	4.501	1,5%
Μακεδονία	10.403	3,5%
Θράκη	4.540	1,5%
Νήσοι Αιγαίου	12.093	4,1%
Λέσβου	7.394	2,5%
Κρήτη	119.535	40,4%
Ηράκλειο	62.184	21,0%
Λασιθί	19.653	6,6%
Ρέθυμνο	7.807	2,6%
Χανιά	29.891	10,1%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ

- Η ελιά είναι πανταχού παρούσα στην Κρήτη
- Τα ελαιόδεντρα είναι τέλεια προσαρμοσμένα στις κλιματικές και εδαφολογικές συνθήκες του νησιού με αποτέλεσμα να παράγεται λάδι εξαιρετικής ποιότητας
- Παραγωγή ελαιολάδου από την μινωική εποχή
- Το κρητικό ελαιόλαδο έχει υψηλή ζήτηση και μεγάλη εκτίμηση
- Χαμηλή οξύτητα κάτω του 1%

ΚΡΗΤΙΚΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ

- $\frac{1}{4}$ συνολικής έκτασης από ελαιώνες
- 65% της γεωργικής γης της Κρήτης
- 2^η περιφέρεια ελαιοπαραγωγής στην Ελλάδα

ΚΡΗΤΙΚΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ

- Ελαιώνες με 35.000.000 δέντρα
- Παράγονται ετησίως περίπου 80.000-120.000 τόνοι ελαιολάδου το 1/3 της εγχώριας παραγωγής.
- Το 90% της παραγωγής ανήκει στην κατηγορία του εξαιρετικά παρθένου ελαιολάδου.

Ετήσια Παραγωγή Ελαιολάδου Σε Τόνους

Ελαιοκομικό έτος	Νομός Χανίων	Νομός Ρεθύμνου	Νομός Ηρακλείου	Νομός Λασιθίου	ΣΥΝΟΛΟ
2006-2007	33.500	9.900	43.000	27.000	113.400
2007-2008	29.700	5.660	33.000	11.000	79.360

ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΚΡΗΤΙΚΟΥ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

- Σύμφωνα με τον Σύνδεσμο Ελαιοκομικών Δήμων Κρήτης το 90% του ελαιολάδου που παράγεται στο νησί εξάγεται από αυτό για άλλες περιοχές της χώρας ή κυρίως για άλλες χώρες στον κόσμο.
- Το 90% των εξαγωγών στο εξωτερικό πηγαίνει στην Ιταλία όπου χρησιμοποιείται σε προσμίξεις ως βελτιωτικό.
- Το υπόλοιπο 10% μοιράζονται: ΗΠΑ, Καναδάς, Ιαπωνία, Αυστραλία, Γερμανία, Αγγλία, Γαλλία, Βέλγιο, Ολλανδία.

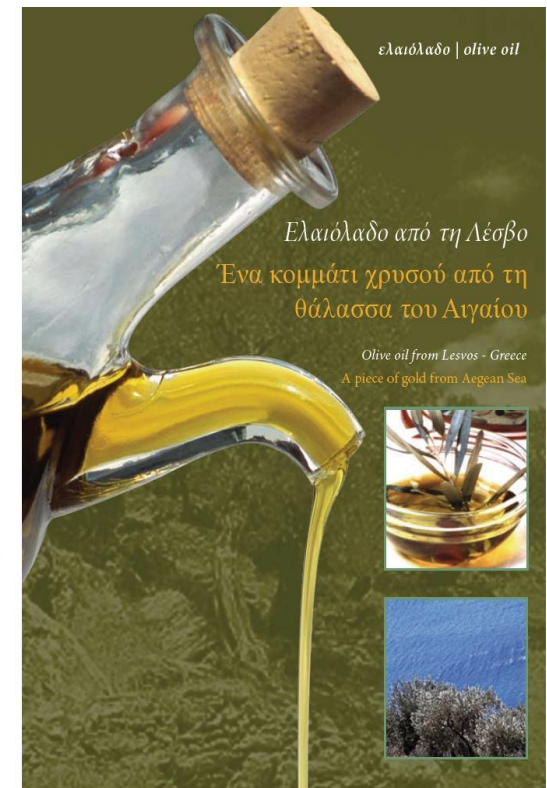
ΛΕΣΒΟΣ ΚΑΙ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ

- Καλλιέργεια ελιάς σε ορεινές ή ημιορεινές εκτάσεις, σε εδάφη φτωχά από θρεπτικά συστατικά.
- Αυτή η ιδιομορφία δίνει στο ελαιόλαδο της Λέσβου ιδιαίτερη γεύση και τον εμπλουτισμό του σε αρωματικές ύλες.
- Τα χαρακτηριστικά του ελαιολάδου έχουν αναγνωρισθεί από την Ε.Ε. Επισήμως ως «ΠΡΟΪΟΝ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΝΔΕΙΞΗΣ» και ως προϊόν «ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΟΝΟΜΑΣΙΑΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ» με τους τοπωνυμικούς χαρακτηρισμούς Μυτιλήνη, Καλλονή Λέσβου και Πλωμάρι Λέσβου.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΛΑΙΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗ ΛΕΣΒΟ

- Στρέμματα ανά παραγωγό: 24,62
- Δέντρα ανά παραγωγό: 420
- Αγροτεμάχια ανά παραγωγό: 12,43
- Δέντρα ανά στρέμμα: 17
- Ελαιοπαραγωγοί: 19.720
- Στρέμματα: 485.434
- Δέντρα: 8.236.370
- Αγροτεμάχια: 39.056
- Παραγωγή ελαιολάδου(τόνοι): 10.000 περίπου

ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟ

- 95% παραγόμενης ποσότητας στην κατηγορία του εξαιρετικά παρθένου ελαιολάδου
- 70-80% αποτελείται από μονοακόρεστα λιπαρά οξέα
- 20-30% πολυακόρεστα λιπαρά οξέα

ΕΛΑΙΟΤΡΙΒΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

- Οι πιο γνωστοί συνεταιρισμοί στη χώρα μας:
 - Κρήτης
 - Λέσβου
 - Χαλκιδικής
 - Καλαμάτας
 - Φθιώτιδας
 - Λακωνίας

Σύνολο Συνεταιρισμών Στην Ελλάδα

Γεωγραφική περιοχή	Αριθμός	%
Πελοπόννησος	864	36,5
Δυτ. Ελλάδα	261	11
Κρήτη	553	23,3
Κεντ. Ελλάδα	411	17,3
Βόρ. Ελλ. και Αιγαίο	280	11,8
ΣΥΝΟΛΟ	2.369	100
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ 2009		

Ε.Α.Σ. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

- Συνεταιριστική οργάνωση των αγροτών του νομού Μεσσηνίας
- Ιδρύθηκε το 1987 και σήμερα έχει 244 μέλη – συνεταιρισμούς και 26.000 αγρότες
- Κύριος στόχος η υπεράσπιση των συμφερόντων των συνεταιρισμών της περιοχής και η διατήρηση της υψηλής ποιότητας του ελαιολάδου
- Τυποποίηση και διάθεση των προϊόντων
- 3 συσκευαστήρια ελαιολάδου και ελιάς που συνοδεύονται από αποθηκευτικούς χώρους
- Χημείο με άριστα εκπαιδευμένο προσωπικό

Ε.Α.Σ ΛΕΣΒΟΥ (ΛΕΣΣΕΛ)

- Ιδρύθηκε το 1929 με έδρα την πρωτεύουσα του νομού τη Μυτιλήνη
- Στόχος της είναι η διαφύλαξη των συμφερόντων των συνεταιρισμένων της και η διαφύλαξη της υψηλής ποιότητας των προϊόντων που παράγονται στο νομό.
- Παραγωγή, τυποποίηση, διάθεση ελαιόλαδου, πυρηνελαίου και σαπουνιού

Τα ζητούμενα για μια εταιρία παραγωγής ελαιολάδου ή για ένα ελαιοτριβείο

- Η ποιότητα παραγωγής
- Το κόστος συλλογής του καρπού να παραμένει χαμηλό
- Διατήρηση του δένδρου σε καλή κατάσταση

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΚΑΘΟΡΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΛΑΙΟΤΡΙΒΕΙΩΝ

- Η τεχνολογία παραγωγής
- Ιδιοκτησιακό καθεστώς και οργάνωση του κλάδου
- Η Ελλάδα λειτουργεί με σύστημα 3 φάσεων, κάτι που αυξάνει το κόστος παραγωγής αλλά καθιστά το λάδι πιο ποιοτικό.
- Η Ελλάδα έχει πολλά μικρά ελαιοτριβεία και συνεπώς δεν ελέγχεται η ποιότητα του λαδιού, αλλά και δεν υπάρχει η δυνατότητα προώθησής του σε διεθνές επίπεδο.

ΕΛΑΙΟΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ

- Ισπανία
 - Ιταλία
 - Ελλάδα
- } 93% της ευρωπαϊκής παραγωγής

➤ Άλλες χώρες που παράγουν ελαιόλαδο στη Μεσόγειο είναι:
Τουρκία, Τυνησία , Μαρόκο, Συρία, Λίβανος , Μάλτα, Κύπρος , Γαλλία

ΕΛΑΙΟΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ

- **Ισπανία:**

- 1^η θέση στην Ευρώπη στην παραγωγή και την εξαγωγή ελαιολάδου και ελιών
- μέση ετήσια παραγωγή 600.000 - 1.000.000 μετρικών τόνων
- εξαγωγή του 20% της συνολικής παραγωγής

- **Ιταλία:**

- 2^η ελαιοπαραγωγική χώρα στην Ευρώπη (το 75% της παραγωγής της ανήκει στην κατηγορία «εξαιρετικά παρθένο»)
- το μεγαλύτερο ποσοστό της παραγωγής της (~90%) συγκεντρώνεται στις νότιες περιοχές

- **Ελλάδα:**

- 3^η θέση στην Ευρώπη στην παραγωγή ελαιολάδου και ελιών
- διαθέτει τις περισσότερες ποικιλίες ελιάς
- το ελαιόλαδό της είναι το ποιοτικότερο

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ (ΣΕ ΤΟΝΟΥΣ) ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΥΡΙΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

ΕΤΗ	ΙΣΠΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΕΛΛΑΔΑ
1998	792000	404000	452000
1999	670000	735000	468000
2000	973000	509000	408000
2001	1411000	656700	435000
2002	861000	634000	378000
2003	1412000	685000	429000
2004	990000	879000	322000
2005	827000	636000	386000
2006	1109000	603000	370000
2007	1229000	500000	360000

Πηγή : Διεθνές Συμβούλιο Ελαιολάδου (ΙΟΟC)

ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΥ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

- Η Ελλάδα εξάγει το 50% του παραγόμενου ελαιολάδου της. Το 75% των εξαγωγών της διοχετεύεται στην Ιταλία.
- Το 39% του εισαγόμενου ελαιολάδου της Κίνας προέρχεται από την Ιταλία και μόλις το 7% από την Ελλάδα.
- Το 53,5% του εισαγόμενου ελαιολάδου των Η.Π.Α προέρχεται από την Ιταλία και μόλις το 1,5% από την Ελλάδα.

ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΥ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ

- Το 65% του εισαγόμενου ελαιολάδου της Ρωσίας προέρχεται από την Ισπανία, το 25% από την Ιταλία, ενώ μόλις το 6% από την Ελλάδα.
- Το 49% του εισαγόμενου ελαιολάδου της Ινδίας προέρχεται από την Ισπανία, το 42% από την Ιταλία και το 5% από την Τουρκία, ενώ δεν εισάγει καθόλου από την Ελλάδα.
- Την περίοδο 2010-2011 το εισόδημα του Έλληνα παραγωγού μειώθηκε κατά 5%. Αντίθετα, την ίδια περίοδο το εισόδημα του Ιταλού παραγωγού αυξήθηκε κατά 44%.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- Μπαμπαλώνας Δ. & Κοκκίνη Σ. 2004. Συστηματική Βοτανική. Εκδ. Αϊβάζη, Θεσσαλονίκη
- Ισπικούδης Σ. 2010. Αγενής Πολλαπλασιασμός αγριελιάς με μοσχεύματα. Μεταπτυχιακή διατριβή. Σχολή Δασολογίας & Φυσικού Περιβάλλοντος Α.Π.Θ.
- ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ
- ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ
- www.liodentro.gr/page003.html
- www.oliveoilpain.net/el/olives-and-olive-oils/varieties-of-spain-olives/picual-olive-variety-oliveoilspain.html
- www.elies-ladikalamatiano.gr/olive/epitrapezieselies/
- www.elies-ladikalamatiano.gr/olive/history-of-oil-in-messinia/istoriatouladioustenmessenia.html
- www.thebestoilproducer.com/index.php?option=com_content&view=article&id=52&Itemid=58&lang=el
- www.lesel.gr
- vranasmuseum.gr
- www.elies-ladikalamatiano.gr/
- messiniaunion.gr
- www.elaiolado.com.gr/el/oil/2009-12-28-12-41-26.html
- www.meladi.gr/pages/148295.Gnorizete-oti.html
- www.prosodol.gr

A still life composition featuring a glass bottle of olive oil, a white bowl of olives, and olive branches on a wooden surface. The bottle is on the left, filled with golden-yellow oil. The bowl is on the right, filled with green and purple olives. Olive branches with green leaves are scattered around the bottle and bowl. The background is a rustic wooden surface.

**Ευχαριστούμε για
την προσοχή σας**